

"Hayata Bakışınızı Değiştirir."

Vesvese

FEYYAZTV

“Hayata Bakışınızı Değiştirir.”

Vesvese

FEYYAZTV

İÇİNDEKİLER

1- Vesvese nedir?	4
2- Şeytan insana niçin vesvese verir?	5
3- Çirkin manzaraları hayal ettirme	7
4- İmani meselelerde şüphe suretinde gelen vesvese	10
5- Şeytanın kendi sözlerini kalbin sözü zannettirmesi	16
6- Amelin en iyisini araştırmak şeklindeki vesvese	18
7- Amelin sahih olup olmadığı şüphesi	21
8- Şeytanın hayalin bir özelliğini kullanması	26
9- İman hakikatlerinin büyüklüğü cihetinden vesvese	28
10- Şeytanın kişiye kusurunu itiraf ettirmemesi	31
11- Şeytanın yüzlerce delili bir şüphe ile inkâr ettirmesi	32
12- Peygamberimiz (s.a.v.) vesvese hakkında ne demiştir?	34
13- Allah vesveseyi müminlere neden musallat etmiştir?	35

1- Vesvese nedir?

Vesvese: Şüphe, kuruntu, tereddüt ve aslı olmayan ihtimaller demektir. Biraz daha bu tanıımı açarsak, vesvesenin anlamı insanın kalbine, ona hissettirmeden peş peşe kötü düşünce sokmaktır. “Zelzele” kelimesinde bir tekrar olduğu gibi, “vesvese” kelimesinde de yapılan fiilin sürekliliği ve tekrarı söz konusudur. Çünkü insanı bir kere kışkırtmak yeterli olmaz. Ona bir günah işletebilmek için onu tekrar tekrar kışkırtmak gerekir. İşte bu çalışmaya “vesvese”, vesveseyi verene de “vesvas” denir.

Nas suresinde “min şerri-l vesvasi’l-hannas” buyurularak “vesvese veren hannasın şerrinden Allah’a sığınmamız” emredilmiştir. Vesvasın vesvese veren olduğunu öğrendik. Ayette geçen hannas ise açığa çıktıktan sonra saklanan veya ileri çıkıp, geri çekilendir. Bu işi çokça yapan, hannas ismini alır. O hâlde “vesvasi’l-hannas” ikisi birlikte şu manaya gelir: “vesveseyi veren ve geri çekilen, tekrar tekrar vesvese vermeye çalışan, birincisinde başaramadığında vesvese vermek için ikinci, üçüncü, dördüncü defa ve daha fazla gelendir.

Yine “min şerri-l vesvasi’l-hannas” ifadesinden vesvesenin şer ve kötü fiilin başlangıcı olduğu da anlaşılmaktadır. Eğer vesvesenin sebepleri ve kurtulma yolları bilinmezse insan üzerinde etkili olur ve kalbinde kötülüğe istek meydana getirir. Son adımda ise şer amel ortaya çıkar. Vesvese verenden Allah’a sığınmanın anlamı Allah’ın henüz başlangıçta şerri yok etmesini dilemektir. Bu konuda Kur’an şöyle emreder:

“Eğer şeytanın seni kışkırttığını hissedersen Allah’a sığın.”

Evet, vesvese musibete benzer. Ehemmiyet verdikçe şişer, ehemmiyet vermezsen söner.

Ona büyük nazarıyla baksan büyür, küçük görsen küçülür.

Korksan ağırlaşır, hasta eder. Korkmazsan hafif olur, gizli kalır.

Mahiyetini bilmezsen devam eder, yerleşir. Mahiyetini bilsen, onu tanısan gider.

Zira şu vesvese öyle bir şeydir ki cehalet onu davet eder, ilim onu yok eder.

Tanımazsan gelir, tanırsan gider.

2- Şeytan insana niçin vesvese verir?

Şeytanın insana vesvese vermesinin sebebi insanoğluna olan düşmanlığıdır. Bu düşmanlık Kur'an'da birçok ayetlerde anlatılır. Bu ayetlerden bazıları şunlardır:

Andolsun ki sizi biz yarattık, sonra size şekil verdik. Sonra da meleklerle, “Adem’e secde edin.” diye emrettik.

İblis’ten başka hepsi secde ettiler. Fakat o secde edenlerden olmadı.

Allah şeytana dedi ki: “Sana emrettiğim vakit seni secde etmekten ne alıkoydu?”

İblis, “Ben ondan daha hayırlıyım. Çünkü beni ateşten yarattın, onu çamurdan.” dedi.

Allah, “Öyle ise oradan, cennetten ve meleklerin içinden in. Orada büyükmek senin haddin değildir çünkü sen aşağılıklardansın!” dedi.

İblis, “Bana insanların tekrar diriltilecekleri güne kadar mühlet ver.” dedi.

Allah, “Haydi sen mühlet verilenlerdensin!” buyurdu.

İblis, “Öyle ise beni azdırmana karşılık ant içerim ki ben de onları saptırmak için senin doğru yolunun üstünde tuzak kuracağım. Sonra elbette onların önlerinden, arkalarından, sağlarından, sollarından sokulacağım ve sen onlardan çoklarını şükredenlerden bulamayacaksın.” dedi. (Araf suresi 11-17)

Allah şeytanı lanetledi. O da “Yemin ederim ki kullarından bir pay edineceğim, onları mutlaka saptıracağım. Muhakkak onları boş kuruntularda boğacağım.

Andolsun onlara emredeceğim de hayvanlarının kulaklarını yaracaklar ve yine onlara emredeceğim de Allah’ın yarattığını değiştirecekler.” dedi. (Nisa suresi 118-119)

İblis şöyle dedi: “İzzet ve kudretine yemin olsun ki onlardan ihlaslı kullar müstesna onların tamamını azdıracam.” (Sad suresi 82-83)

İblis dedi ki: “Ey Rabb'im! Andolsun ki beni azdırmadan dolayı ben de yeryüzünü onlara süsleyeceğim ve onların hepsini muhakkak azdıracam. Ancak onlardan ihlasa erdirilmiş kulların müstesna...” (Hicr suresi 39-40)

İşte bu ve bunlar gibi ayetler beyan etmektedir ki şeytanın insanoğluna olan düşmanlığı Hz. Adem'in yaratılmasına dayanmaktadır. İblis secde etmediği ve huzurdan kovulduğu o gün Allah'a yemin etmiş ve bütün Ademoğullarını aldatmaya ve vesveseyle onları kuruntularda boğmaya dair söz vermiştir. Şimdi ise ettiği yemini ve verdiği sözü yerine getirmeye çalışmaktadır.

Bilmemiz gerekir ki kalp bir kale, şeytan o kaleye girmek isteyen bir düşman gibidir. O kaleyi fethedip ona sahip olmak ister. Kaleyi düşmandan korumak, kapıları ve gedikleri kapatmak ve sağlamlaştırmak ile mümkündür. Kapı ve gedik yerleri bilmeyen kimse elbette kaleyi muhafaza edemez. Şeytanın kalbe giriş yol ve kapıları ise o kişinin vasıflarıdır ve zaafıdır. Onlar ne kadar çok ise şeytanın kapıları da o kadar çoktur.

Amacımız şeytanın kalp kalesine giriş kapılarını kapatmak, vesvese ve hilelerini beyan etmek, bunlardan kurtulma yollarını göstermek ve bu hilelerle yaralanan ve daralan gönüllere bir ab-ı hayat sunmaktır.

3- Çirkin manzaraları hayal ettirme

Haram ve çirkin manzaraları hayal ettirme suretinde gelen vesvese...

Manalar kalpten çıktıkları zaman suretlerden ve şekillerden çıplak olarak hayale girer ve oradan suretleri giyerler. Demek, insana gelen manaların suret giydiği yer kalp değil, hayaldir. Hayal ise her vakit bir sebep altında suretleri dokur. Ve manalara bir elbise diker. Bununla birlikte önem ve ehemmiyet verdiği şeylerin suretlerini yol üzerinde bırakır. Hangi mana kalpten çıplak olarak çıkıp hayale gidecek olsa, yol üzerinde bırakılan o suretleri giyer ya da hayal ona ya giydirir ya takar ya bulaştırır ya da perde eder.

Eğer manalar temiz ve münezzeh, yol üzerindeki suretler pis ve rezil ise giymek yoktur; sadece temas vardır. Ancak vesveseli adam bu teması giymek ile karıştırır. “Eyvah, kalbim ne kadar bozulmuş; bu sefillik, bu alçaklık beni Allahın huzurundan kovdurur!” der. Şeytan onun bu damarından çok istifade eder.

Bu vesveseden kurtulma çaresi

Bu yaranın merhemi şudur: Nasıl ki senin namazının bir şartı olan zahiri temizliğine karnındaki necaset zarar vermez. Öylede mukaddes manaların çirkin suretlere yakınlığı da zarar etmez. Mesela siz Kur’an’ın ayetlerini tefekkür ediyorsunuz. Birden bir hastalık ya da bir iştah ya da şehvet gibi heyecan veren bir şey şiddetle sizin hissinize dokunuyor.

Elbette sizin hayaliniz hastalığın devasını, iştah duyduğu şeyi ya da şehvet ile ilgili görüntüleri dokuyacak ve onları görecek. O hâllere uygun basit ve çirkin suretleri dokuyacaktır. Kalpten gelen temiz ve ulvi manalar ise onların ortalarından geçecek. Geçeceklerle ne zarar vardır, ne pis suretlerle temas vardır, ne de tehlike vardır. Ancak tehlike, zarar olduğunu zannetmek ve bu çirkin görüntülerden kurtulmaya çalışmaktır.

Evet, insan kalben ve fikren İlahî hakikatlere bakıp düşündüğü zaman, bilhassa namaz ve ibadet esnasında, gerek şeytan tarafından gerek nefsi tarafından, pek fena, pis ve çirkin vesveseler, hatıralar sinekler gibi kalbe ve akla hücum ederler. Bu gibi çirkin şeylerin defîyle uğraşan adam o vesveselere mağlup olur. Ancak onları mağlup edip kaçır- mak çaresi, müdafayı terk edip onlar ile uğraşmamaktır.

Evet, arılar ile uğraşıldıkça onlar hücumlarını artırırılar. Onlara ka- rışılmadığı takdirde, insanı terk eder, giderler. Ya da pis bir odanın de- liklerinden semanın güneş ve yıldızlarına, cennetin gül ve çiçeklerine bakılırsa, o deliklerdeki pislik ne bakana ve ne de bakılana bulaşmaz. Aynen bunun gibi, İlahî hakikatlere hayal odasının deliklerinden bakıl- dığında, hayal deliklerindeki kirlilik ve pislik ne bakana ne de bakılana bulaşmaz ve zarar vermez.

O hâlde şunları öğrendik:

1- Manalar kalpten çıplak olarak çıkmaktadır. Resimler kalpte de- ğil, hayalde dokunmaktadır.

2- Hayal dokuduğu resimlerden bazılarını bir sebep tahtında yol üzerinde bırakır. Buna mani olmak mümkün değildir. Ve insan yol üze- rindeki bu suretlerden dolayı da mesul değildir.

3- Mukaddes manalar suret giymek için hayale giderken, yol üze- rindeki resmin yanından ya da ortasından geçer. Çıplak olan mana ile yol üzerindeki resmin kendisi aynı anda insanın fikir aynasında yansır. Bu suret mukaddes manaya ait olmadığından zarar söz konusu değildir. Ancak bu sırrı bilmeyenler nefislerini levmederek zarar gördüklerini zannederler.

4- Kişi zarar gördüğünü zannettiğinde artık zarara düşmüştür. Za- ten şeytanın da istediği budur. Zira artık onu ümitsizliğe düşürmüş, Al- lah'ın huzurunda durma ve mukaddes manaları tefekkür etme kapısını ona kapatmıştır.

Bu izahlar bu konuda daha fazla söze hacet bırakmamaktadır.

Hız. Peygamber (s.a.v.)'ın ahabından bir kısmı ona sordular: “Bazılarımızın aklından bir kısım vesveseler geçiyor, normalde bunu söylemenin günah olacağına kaniyiz.” dediler.

Hız. Peygamber (s.a.v.): “Gerçekten böyle bir korku duyuyor musunuz?” diye sordu. Oradakiler: “Evet.” deyince: “İşte bu, imandan gelir dedi.”

Diğer bir rivayette: “(Şeytanın) hilesini vesveseye dönüştüren Allah’a hamdolsun” demiştir.

Müslim’in İbnu Mes’ud (r.a.)’dan kaydettiğı bir rivayet de şöyledir:

“Dediler ki: “Ey Allah’ın Rasulü, bazılarımız içinden öyle sesler işitiyor ki onu (bilerek) söylemektense, kömür kesilinceye kadar yanmayı veya gökten yere atılmayı tercih eder.”

Hız. Peygamber (s.a.v.): “Hayır, bu, gerçek imanın ifadesidir.” cevabını verdi.

Evet, unutmamak gerekir ki boş bir eve hırsız girmez ve korsanlar içerisinde hazine bulunmayan bir gemiye saldırmazlar. Bizler böyle bir vesveseye maruz kaldığımızda bilmeliyiz ki iman var ki şeytan geliyor. Bunun için kalp gemisindeki iman hazinesinden dolayı Allah’a hamdetmeli ve en kıymetli hazinemizi çalmaya çalışan şeytanın hilelerini çok iyi anlamalı ve Cenab-ı Hakk’a sığınmalıyız.

4- İmani meselelerde şüphe suretinde gelen vesvese

Vesvesenin en çok gözüktüğü yerlerden biri; Allah'ın varlığı, meleklerin varlığı, ahiretin varlığı, Kur'anın hak kitap, Hz. Muhammed (s.a.v.)'in de hak peygamber olması gibi iman ile ilgili meselelerde gelen vesvesedir.

Bu vesveseye yakalanmış kimselerden şu sözleri işitmişsinizdir: “Namaz kılarken aklıma hep ya Allah yoksa, o zaman kıldığın namaz boşuna gidiyor sözü geliyor. Bu sesi susturmak için uğraşıyorum ama ben susturmaya çalıştıkça ses büyüyor, bu sesle uğraşmaktan namazın hangi rekâtında olduğumu bile unutuyorum.”

İşte bu vesvese sahipleri devamlı şu tip sözleri içlerinden işitirler:

“Ya Allah yoksa... Ya ahiret yoksa... Ya Kur'an Allah'ın kitabı değilse... Ya Hz. Muhammed peygamber değilse... Hatta peygamberlik diye bir şey yoksa.... Melekleri hiç görmedim ya melekler de yoksa...

Bunlar gibi bitmeyen vesveseler, susturulamayan sesler... Bu sesleri susturamayan biçare adam bazen çareyi Allah'ın huzurundan kaçmakta ve ibadetten uzaklaşmakta arar ve zarara düşer.

Bu vesveseye yakalanan kişi hayal etme ile akıl etmeyi birbirine karıştırmaktadır. Yani hayale gelen bir vesvese ve şüpheyi akla girmiş zannederek inancına ve itikadına zarar geldiğini zanneder. Hayalinde şekillendirdiği bu şüpheyi imana zarar veren, aklının tasdik ettiği ve doğruladığı bir şüphe kabul eder. Hâlbuki bu şüphe ne akıldadır, ne aklın tasdik ettiği bir şeydir, ne de onun imanına ve inancına zarar verebilir. Bu şüphe şeytanın hayale attığı bir vesvesedir.

Hem bazen: “Acaba Allah olmasaydı bu âlem kendi kendine var olabilir miydi? Acaba Kur'an gibi bir kitabı bir beşerin yazması mümkün müdür?” gibi küfrü gerektiren bir şeyi tefekkür eder. Ve bu tefekkürü dinden çıkıp, küfre girmek zanneder. Yani inkârın sebebini ve imandan başka hiçbir yolun doğru olmadığını anlamak için tefekkürü, tetkikatı, iman ve küfür ortasındaki tarafsızca muhakemeyi imanın zıttı ve küfre girmek zanneder.

Neticede şeytanın telkinlerinin bir eseri olan şu zanlardan ürkerek: “Eyvah, kalbim bozulmuş, inancıma zarar gelmiş; ben dinden çıkmışım!” der. Ve bu vesveseler genellikle onun iradesi dışında olduğundan ve iradesiyle bu vesveseleri ıslah edemediğinden ümitsizliğe düşer.

Bu vesveseden kurtulma çaresi

Bu yaranın merhemi şu hakikatleri bilmektir ki küfrü gerektiren şeyleri hayal etmek insanı dinden çıkarmaz. Küfür tevehhüm etme yani inkârı farz etme ve vehmetme kişinin imanına zarar vermez. Küfrü zihnen düşünme ve olasılığını ölçmek için tefekkür etme kişiyi kâfir yapmaz.

Çünkü hem hayal etme, hem vehmetme, hem tasvir etme, hem de tefekkür etme aklın tasdikinden ve kalbin kabulünden ayrı ve farklı şeylerdir. Hayal, vehim, tasvir ve tefekkür kabiliyetleri bir derece serbesttir; insanın cüz-i iradesine pek boyun eğmezler ve söz dinlemezler. Ve bunların insan iradesi dışındaki hareketlerinden dolayı insan mesul değildir ve onların yaptıklarından dolayı hesaba çekilmeyecektir. Bunun delili şu ayettir:

“Allah hiç kimseye gücünün yettiğinden fazlasını yüklemez.” (Bakara suresi 286. ayet) Demek, günahların kalpten geçmesi affedilmiştir. Hatta yapılmasına karar verilip, yapılmadan pişman olunarak tövbe edilen günahlar bile affedilmiştir.

Yine Peygamber Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

“Allahu Teâlâ, ümmetimden her birinin gönüllerinin vesvese ettiği hatıraları, kul onları işlemediği veya söylemediği müddetçe affeylemiştir.” Bu hadisten de anlaşılmaktadır ki insanın iradesi dışında kalbinden geçen kötülükler ve içinden geçen vesveseler affedilmiştir.

Yine şu ayet:

“Dünya hayatının geçici menfaatlerini aramak için namuslu kalmak isteyen cariyelerinizi fuhşa zorlamayın. Kim onları buna zorlarsa şüphesiz Allah zorlanmalarından sonra onlar için bağışlayıcı ve ziyade acıyıcıdır.” (Nur suresi 33. ayet)

Bu ayetle ifade ediliyor ki cariyeler fuhşa zorlandıkları ve bu işten kurtulmaya güçleri yetmediği takdirde, Allahu Teâlâ hiç kimseye gücünün yetmeyeceği şeyi yüklemeyeceğinden dolayı onları bu işten mesul tutmayacağı gibi, üstelik mağfiret buyuracaktır. Demek, teklif gücün yettiği iledir. Ve madem insanların iman hakikatleri ile ilgili içlerine gelen vesveseleri kovmaya güçleri yoktur o hâlde onlar bu tür şüphe ve vesveselerin varlığından dolayı mesul değildir.

İ. Abbas ile İ. Amr bir kere karşılaştıklarında, İbn-i Abbas İbn-i Amr'a: "Sana göre Kur'an'da en ümit verici ayet hangisidir?" dedi. İbn-i Amr: 'Ey kendi nefisleri aleyhinde israf edip haddi aşan kullarım, Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyiniz! Çünkü şüphesiz ki Allah bütün günahları bağışlar. Muhakkak ki O, çok bağışlayan ve çok esirgeyendir.' (Zümer süresi 53. ayet) mealindeki ayettir." deyince, İ. Abbas buyurdu ki: "Bana göre şu ayettir: 'Bir zaman İbrahim (a.s.): 'Ey Rabb'im, ölüleri nasıl dirilteceğini bana göster!' dedi. Allah: 'İnanmadın mı?' buyurdu. O da: 'Evet, inandım fakat kalbimin mutmain olması ve yatışması için bunu istiyorum.' (Bakara suresi 260. ayet) dedi."

"İşte benim en çok sevdiğim ayet budur. Zira İbrahim (a.s.): 'Ya Rabbi, ölüleri nasıl dirilteceğini bana göster!' dediğinde, Allah kendisine: 'Yoksa inanmadın mı?' buyurunca, 'Tabi, inandım ama kalbimin mutmain olması için.' dedi. Allahu Teâlâ İbrahim'in bu sözünden razı oldu. Bundan da insanın içine gelen düşünce ve vesveselerin imana zarar vermeyeceği anlaşılmış olur."

Demek ki tasdik ve kabul iradeye bakar ve bir ölçüye bağlıdır. Hayal etme, vehmetme, tasvir etme ve tefekkür etme ise tasdik ve kabul gibi değildirler. Bir ölçüye ve iradeye tabi olmazlar. O hâlde şüphe ve tereddüt sayılmazlar. Ancak bu vesveseler, kişinin iradesi için içine girerek lüzumsuz tekrar ederse ve her vakit cüzi iradesini bu meselelerde kullanır; Allah olmayabilir mi ahiret olmayabilir mi gibi düşünce ve şüphelerle isteyerek uğraşırsa, o vakit hakiki bir nevi şüphe meydana gelir. Ve sahibi zarar görür. İman hakikatlerine tarafsızca baka baka sonunda muhalif tarafı kabullenir, kendisine vacip olan hakkı kabul edilmesi kırıılır.

Mesela acaba Allah olmazsa bu âlem olabilir miydi der ve bu sorunun cevabını tarafsızca muhakemeye başlar. Bu kısa muhakeme, “Allah olmasaydı bu âlem asla var olamazdı ve madem var olmuş o hâlde Allah var.” diyerek sonuçlanırsa sahibi bundan zarar görmez. Yok her vakit mesaisini bu tür meselelerde gereksizce harcar ve ilmî meselelere vukufiyeti de yoksa öyle bir hâlde gelir ki imansızlık cihetini kabullenir. O hâlde bu tür muhakemelere ihtiyarıyla girmek isteyen ve bu tip meseleleri tefekkür eden adam ilk önce iman tarafının o meseledeki delillerini öğrenmeli ve tefekküre öyle başlamalıdır.

Doğruyu öğrenmeden, kıt anlayışı ile doğru ve yanlış bulmaya çalışırlar, yanlışın kucağına düşebilirler.

Bir zamanlar imam iken sonraları azılı bir din düşmanı olan bir bedbaht işte böyle bir muhakemenin neticesinde ebedî saadetini kaybetmiştir. Şöyle ki bir gün yerleri süpürürken, toz çıkmasın diye yere su serper. Yerden sıçrayan sular duvarda şehir şeklini alır ya da şeytan ona öyle gösterir. Bu bedbaht kendi kendine o anda der ki: “Acaba şu duvardaki şehir gibi, şu kâinat da tesadüfî olabilir mi?” Ve bu muhakeme onun dinden çıkmasına hatta daha da ileri giderek azılı bir din düşmanı olmasına sebep olur. O bu muhakemeyi yapmadan önce iman hakikatlerinin ve Allah’ın varlığının delillerini öğrenseydi elbette tarafsızca muhakeme ona zarar veremezdi. O hâlde tarafsızca muhakeme edenleri yani “Ne var ne yok diyelim, öylece araştıralım; sonra neticeye varalım.” diyenleri mağlup eden şey araştırdıkları meselenin delillerini bilmemektir.

Şeytanın bu hilesinden kurtulmak için bilhassa iman hakikatlerinin anlatıldığı eserleri ve bu eserlerin başında Bediüzzaman Hazretlerinin Risale-i Nur külliyyatını bol bol okumak gerekir.

İman hakikatleri hakkında gelen en mühim vesvese şudur ki vesveseli adam imkân-ı zati ile imkân-ı akliyi birbirine karıştır.

İmkân-ı zati bir şeyin aslında ve zatında mümkün olmasıdır.

İmkân-ı akli ise bir şeyin aklen mümkün görmektir ki bu ikisi arasında dağlar kadar fark vardır.

İmkân-ı zati ile imkân-ı aklının farklarını bilmeyen birisi bir şeyi zatında mümkün görse, o şeyi zihnen dahi mümkün ve aklen olabilir zanneder. Hâlbuki kelim ilminin bir kaidesidir ki imkân-ı zati yani bir şeyin zatında mümkün olabilmesi kesin ve sağlam bilgiye zarar vermez ve onu hükümden düşürmez. Mesela şu dakikada Karadeniz'in batması zatında mümkündür. Ve imkân-ı zati ile muhtemeldir. Hâlbuki bizler yakinen o denizin yerinde olduğunu şüphesiz biliyoruz ve böylece hükmediyoruz. Karadenizin zatında batmış olma ihtimali veya zihnen bu ihtimali düşünmemiz bize zarar ve şüphe vermemekte, Karadeniz'in hâlihazırda mevcut olduğu hususunda bizim yakın ve inancımızı bozmamaktadır.

Yine mesela şu güneş zatında mümkündür ki bugün batmasın veya yarın doğmasın. Bunlar imkân-ı zati ile mümkündür. Hâlbuki bu ihtimal güneşin bugün doğup yarın batacağı inancımıza zarar vermez, şüphe getirmez. İşte bunun gibi, mesela iman hakikatlerinden olan, dünya hayatının batması ve ahiret hayatının doğmasına imkân-ı zati cihetinden gelen vehimler, vesveseler ve içimizde şeytanın seslendirdiği “Ya ahiret yoksa...” sözleri inancımıza, imanımıza zarar vermez.

Ayrıca şunu da unutmamak gerekir ki “Bir delilden meydana gelmeyen ihtimalin hiçbir ehemmiyeti yoktur.” kaidesi fıkıh usulü ve din usulü ilminin sabit ve değişmez bir kuralıdır. Madem iman hakikatleri noktasında gelen vesvese ve şüpheler irademiz dışında ve bir delile dayanmadan gelmektedir o hâlde bunların hiçbir ehemmiyeti yoktur.

Buraya kadar şunları öğrendik:

1- İman hakikatleri hakkındaki vesvese ve şüpheler imanımıza ve itikadımıza asla zarar veremez.

2- Küfrü gerektiren şeyleri hayal etmek insanı dinden çıkarmaz. Küfür tevehhüm etme yani inkârı farz etme ve vehmetme kişinin imanına zarar vermez. Küfrü zihnen düşünme ve olasılığını ölçmek için tefekkür etme kişiyi kâfir yapmaz. Çünkü hem hayal etme, hem vehmetme, hem tasvir etme, hem de tefekkür etme aklın tasdikinden ve kalbin kabulünden ayrı ve farklı şeylerdir.

3- Bu vesveseler kalbin tasdiki ve aklın kabulü değil, bir derece serbest ve söz dinlemeyen hayalin, vehmin, tasvirin ve tefekkürün meyvesidir.

4- İmkân-ı akli ve imkân-ı zihnî kesin bilgiye zarar veremez.

5- Bir delilden meydana gelmeyen ihtimalin hiçbir ehemmiyeti yoktur.

6- Kur'an-ı Kerim zikrettiğimiz ayetleriyle, imani meselelerde vesvesenin bir günah olmadığını bildirmiştir.

7- Unutmamak gerekir ki aynadaki yılanın sureti ısırmaz, ateşin misali yakmaz ve pis bir şeyin aksi aynayı kirletmez. Öyle de hayal ve fikir aynasında küfrün ve şirkin akisleri, dalaletin gölgeleri ve küfre benzer çirkin sözlerin hayalleri itikadı bozmaz; imana zarar vermez ve hürmetli edebi kırmaz.

5- Şeytanın kendi sözlerini kalbin sözü zannettirmesi

Şeytan evvela şüpheyi kalbe atar. Eğer kalp şüpheyi kabul etmezse, şüpheden sövme ve küfretmeye döner. Hayale karşı, sövmeye benzeyen pis hatıraları ve edebe zıt çirkin hâlleri tasvir eder. Kalbe “Eyvah!” dedirtir, kişiyi ümitsizliğe düşürür.

Vesveseli adam zanneder ki kalbi Allah’a karşı edepsizlikte bulunuyor. Bu durumdan müthiş bir heyecan ve sıkıntı hisseder ve bundan kurtulmak için Allah’ı düşünmemek, O’nun huzurundan kaçmak ve gaflete dalmak ister. Şeytanın bu vesvesesine mağlup olan kişilerden şu gibi sözleri işitmişsinizdir: “Kalbim Allah’a ve diğer iman hakikatlerine küfrediyor, onun bu sövmesini susturmaya çalışıyorum ama susturamıyorum. Susturmaya çalıştıkça kalbim daha yüksek bir seda ile bağırmaya başlıyor.”

Bu vesvesenin ve yaranın merhemi şudur: Bilmeliyiz ki kalbimizden geldiğini zannettiğimiz o çirkin sözler kalbimize ait değildir. Kalbimizin sözleri olmadığına delil ise kalbimizin o sözlerden müteessir olması ve üzüntü duymasıdır. Eğer o çirkin sözler kalbimizin sözleri olsaydı kalp asla üzülmeyecek ve titremeyecekti. Zira kişi kendi irade-siyle söylediği sözlerden dolayı üzüntü duymaz.

Hem o sözlerin kalbimizin sözleri olmadığına başka bir delil de susturmaya çalıştığımız hâlde susturamayışımızdır. Eğer o sözler bize ait olsaydı susturmak istediğimizde susardı. Zira konuşan kişi ne zaman susmak isterse o zaman susabilir.

Öyleyse acaba bu sözler kime aittir?

Bu sözler şeytandan gelir ve lümme-i şeytaniyeye aittir.

Lümme-i şeytaniye kalbin üzerindeki şeytanın noktası ve karargâhıdır. Kalpte iki nokta vardır. Bu noktalardan bir tanesi meleğe ait olup o noktadan insana iyi işlerin ilhamı gelir. Diğer nokta ise şeytana ait olup o noktadan da vesveseler, sövmeler ve günahların teşviki gelir. İşte şeytan bu noktada konuşmaktadır. Bu nokta kalbe yakın olduğu için, lümme-i şeytaniyenin varlığını bilmeyenler, şeytanın bu çirkin sözlerini kendi kalplerine mal eder; şeytanın sözlerini kendi kalplerinin sözü zannederler.

Şeytanın bu vesvesede ki amacı bu çirkin sözleri zararlı zannettirmekle kalben üzülmelerini sağlamak ve kişiyi ümitsizliğe düşürmektir. Zaten vesvesenin zararı kişinin zarar gördüğünü zannetmesidir. Zira bu durumda şeytanın işini kendi kalbine mal eder, şeytanın sözünü kalpten zanneder ve zarara düşer. Zaten şeytanın istediği de odur. Zira kişi ümitsizliğe düşünce bocalayacak, sıkıntılar içinde kalacak; neticede ibadet ve tefekkür vazifesini hakkıyla yapamayacaktır. Hatta bırakın hakkıyla yapmayı, Allah'ın huzurundan kaçarak Allah'ı düşünmemekle rahatlamaya çalışacaktır.

O hâlde buraya kadar anlattıklarımızdan şunları öğrendik:

1- İnsanın kalbinden geldiğini zannettiği küfür ve çirkin sözler kalbe ait değildir.

2- Bu sözler lümme-i şeytaniyeden gelen, şeytana ait sözlerdir. Onun fısıldaması ve vesveseleridir.

3- Bu sözlerin kalbe ait olmadığı ve şeytana ait olduğunun delili kalbin bu sözlerden dolayı üzülmesi ve sesi susturmaya çalıştığı hâlde susturamamasıdır. Zira sözler onun kalbine ait olsaydı bundan müteessir olmayacak ve susturabilecekti.

4- Şeytanın bu vesvesedeki amacı kişiyi, telaş, sıkıntı ve ümitsizlik içinde boğarak Allah'tan uzaklaştırmaktır.

5- Bu vesvesedeki zarar kişinin zarar gördüğünü ve kalbinin bozulduğunu zannetmesidir. Bu zannı kim hissederse şeytan onu kandırmış demektir.

Demek, bu vesvesede şeytana mağlup olmamak için yapılacak tek iş bu sözlerin şeytanın sözü olduğunu bilmek, bu konuşmalara karşı gülüp geçmek ve onlardan kurtulmaya çalışmamaktır.

- Asla şeytanın sözlerini kalbimize mal etmeyeceğiz.
- Asla kalbimizin bozulduğunu düşünmeyeceğiz.
- Ve asla o çirkin sözleri sahiplenmeyeceğiz.
- Zaten bunu yaptığınızda artık şeytanın bu sözlerini işitmemeye başlayacaksınız.

6- Amelin en iyisini araştırmak şeklindeki vesvese

şeytan bazen de takva adı altında amelin en iyi suretini araştırmaya sevk ederek vesvese verir. Takva zannıyla bu hâli ona kadar şiddetlendirir ki kişi amelin daha evlasını ararken, bilmeden harama dşişer.

Mesela gusül abdesti alan bir kimsenin suyu fazlaca kullanıp israf etmesi haramdır. Hatta Peygamberimiz (s.a.v.): “Akan bir nehirde de abdest alsanız suyu israf etmeyin.” buyurmuştur. Vesveseli kişi takva zannıyla: “Aman guslümde eksiklik olmasın!” diyerek suyu haddinden fazla kullanır ve amelin en iyi suretini ararken israf ile harama dşişer.

Ya da aılıktan ölmek ile karşi karşiya kalan birisinin ölmeyecek kadar haram yemesi vaciptir. Domuz eti dahi olsa ölmeyecek kadar yemelidir. Eğer haramdan yemez ve ölüirse günahkâr olmuş olur. İşte şeytan amelin evlasını arayan ve bu durumunun fıkhî hükmünü bilmeyen böyle bir kişiye gelir: “Haram yiyeceğine, Allah için aılıktan öl.” diyerek sözde takva altında onu harama dşişür.

Ya da bir kişide gusül abdesti almayı gerektirecek bir hâl vukua gelse, önce gusleder ve sonra namazını kılar. Ama eğer üç millik alan içinde su yoksa ya da suya ulaşamıyorsa toprak ile teyemmüm abdesti alarak namazını öylece kılar. Namazını kazaya bırakmaz. şeytan bu durumda olan ve bu fıkhî hükmü bilmeyen birisine gelerek: “Guslün yok, bu hâlde namaz kılınır mı? Allah’ın huzurunda durulur mu?” diyerek vakit namazını kılmasını engeller ve namazını kazaya bıraktırır. Kişi amelin evlasını ararken namazını kazaya bırakarak harama dşişer.

şeytan amelin evlasını takva zannıyla aratarak harama dşişürebildiği gibi, bazen de sünneti aratarak kişiye bir vacibi terk ettirir.

Mesela ilimler ikiye ayrılır:

1-) Farz-ı ayın olan yani her Müslüman’ın bilmesi gereken ilimler. Herkesin namazını kılacak kadar Kur’an bilmesini ve farz ibadetlerin eda şekillerini öğrenmesini bu kısma misal gösterebiliriz.

2. kısım ilim ise farz-ı kifaye yani bazılarının bilmesiyle diğerlerinin bilmeme mesuliyetinden kurtuldukları ilimlerdir. Tıp, coğrafya, kimya, fizik gibi ilimler bu sınıfa dâhildir. Bunların öğrenilmesi sünnet olup farz-ı kifaye derecesindedir.

Buna karşılık, bir kadının örtünmesi ve cilbabını giymesi farz-ı ayındır. Yani her kadının üzerine farzdır. Eğer kadın, cilbabını çıkarmadan sünnet ilimleri öğrenebiliyorsa öğrenir. Ve bu da güzeldir. Ama eğer sünnet ilimleri öğrenebilmesi için kendisine farz olan cilbabını çıkarmak zorunda kalacaksa, o zaman farz-ı ayını sünnete tercih eder. Yani cilbabını terk etmez, o ilimleri terk eder.

İşte şeytan bu noktada o kişiye vesvese verir ve der ki: “Bu ilimleri de hak namına öğrenmelisin. Makam, mevki ele geçirerek ileride İslam’a hizmet etmelisin. Bu ilimleri hep başkaları mı öğrenecek?” Bazen şeytanın bu vesvesesine niyeti halis ama meselenin fıkıh boyutunu bilmeyen bir büyüğün sözü de yardım eder ve neticede o kişi cilbabını çıkartarak sünnet ilimleri öğrenmeye gider. İşte bu kişiyi bu noktada şeytan aldatmıştır; sünnet peşinde koştururken, daha kıymetlisini, farzı terk ettirmiştir.

Şeytanın bu vesvesesinin örneklerini çoğaltmak mümkündür. Bizler bu kadar misalle yetinerek şeytanın bu vesvesesinden kurtuluş çaresine geçiyoruz. Demek ki şeytan amelin daha iyisini aratmakla harama düşürmek ve sünneti aratarak vacibi terk ettirmek istemektedir.

O hâlde bu vesvesesinden kurtulmanın çaresi Allah’ın dinini hakkıyla öğrenmek; neyin haram, neyin helal, neyin farz, neyin vacip, neyin takva ve neyin ruhsat olduğunu bilmektir. Zira şeytan, kişinin cahilliğinden ve bilgisizliğinden istifade ederek, takva zannıyla onu harama düşürmektedir. Neyin takva olduğunu öğrendiğimizde şeytanın bu vesvese kapısını kapatmış; takvayı ararken harama düşmemiş, sünnet peşinde koşarken vacibi terk etmemiş oluruz.

Şeytanın bu vesveseyi sadece bilgisiz kişilere atabildiği, âlimlere ise bu cihetten yanaşamadığını ifade eden bir kıssa ile bu bölümü tamamlayalım:

Allah dostlarından birisi şeytanı caminin kapısında beklerken görmüş. Ona sormuş: “Ey İblis, cami kapısında ne beklersin?” Şeytan şöyle cevap vermiş: “İçeride namaz kılan şu adamı görüyor musun? Ona vesvese atacağım da yanında uzanmış, uyuklayan adamın uyanarak kalkıp gitmesini bekliyorum.” Allah dostu ona tekrar sormuş: “Niçin namaz kılan adama vesvese vermek için yanında uyuklayan kişinin gitmesini bekliyorsun?” Şeytanın cevabı şöyle olmuş: “Namaz kılan kişi cahildir, uyuyan kişi ise âlim. Şimdi, ben namaz kılan kişiye vesvese atsam, o, yanındaki âlimi uyandıracak ve vesvesem ile ilgili ona soru soracak. Cevabını öğrendiğinde de vesveseden kurtulacak. Neticede benim hilem boşa çıkacak. İşte uyuyanın gitmesini bekliyorum ki hilem boşa çıkmasın.”

7- Amelin sahih olup olmadığı şüphesi

şeytanın amel cihetinde en çok verdiği ve kişiye en çok muzdarip ettiği vesvese, “Acaba amelim sahih oldu mu?” dedirtmek suretiyle verdiği vesvesedir.

Bu vesveseye yakalanan kişilerin, saatler süren gusül abdesti aldıklarını, kıldıkları namazı defalarca tekrar ettiklerini, abdest alıp oturduktan sonra: “Acaba şu uzvumu yıkadım mı?” diyerek tekrar kalkıp abdest almaya gittiklerini çokça duymuşsunuzdur. Hatta namaza durup niyet ettiklerinde bile “Acaba niyetim oldu mu?” diyerek defalarca niyeti tekrar ederler ve bir türlü namaza başlayamazlar.

Bu vesvesenin 3 merhemi vardır:

1. Merhem: Fıkıh ilmini bilmek ve bu sayede amelin ölçüsüne vâkıf olmaktır. Zira bu vesvesenin gelmesinin en büyük sebebi onun cehaletidir. Bu bölümde kişiye en çok vesveseye düşüren amellerin ölçülerini nakledeceğiz ki şeytan, amelinin sahih olup olmadığı hususundan ona vesvese veremesin.

- Hanefi mezhebinde, bir elbiseye namaza mâni olacak bir necaset bulaşsa ama pisliğin yeri belirlenemese, elbisenin tamamını yıkamaya gerek yoktur. Elbisenin bir bölümünü yıkamak kâfidir. Pislik başka yerde olsa ve yıkanmasa dahi artık bu elbise temiz sayılır ve onunla namaz kılınabilir.

- Bir kimse namazda 3. rekâta mı yoksa 4. rekâta mı olduğunu belirleyemese bakılır. Eğer bu kişi böyle bir kararsızlığa çokça düşüyor ve bu tür vesvese ona çokça geliyorsa, kuvvetli zannı hangi rekâta olduğuna hükmediyorsa; ona göre namazını tamamlar ve sehv secdesi de yapmaz. Zannında yanılmış olsa ve namazı eksik ya da fazla kılsa, bu namazına zarar vermez. Çünkü insan, gücünün yettiği ile mükelleftir.

- Bir insan tuvaletten çıktığında üstüne küçük abdest bulaştığını zannetse... Eğer bu zan bir delilden gelmiyorsa, elbisesinin üstüne su serper. Bu sayede elbisesinde ıslak yer arama telaşından kurtulur. Elbisesinde gördüğü ıslaklığı, serptiği suya hamleder. Bunu yapan kişinin gözünden elbisesine bulaşan küçük abdest izi kaçsa ve elbisesi hakikatte kirli olsa dahi bu ondan mesul değildir.

- Bir kimse vakit namazını kılip kılmadığından şüphe etse... Eğer vakit çıkmamışsa, o namazı kılar. Ama eğer vakit çıkmışsa, o namazı kılmaz. Çünkü Müslüman'ın namazını vaktinde kılması esastır. Böyle vakit çıktıktan sonra şüphe eden ve vakit çıktığı için namazı kılmayan kişi hakikatte o namazı kılmamış olsa dahi o bundan mesul değildir.

- Bir kimse abdest aldıktan sonra bir uzvunu yıkayıp yıkamadığı hususunda şüphe etse bakılır. Eğer o kişi bu tür bir şüpheye hiç düşmüyorsa döner ve şüphe ettiği uzvu yıkar. Hanefilere göre, abdesti baştan alması gerekmez sadece yıkamadığı zannettiği uzvu yıkar. Ama bu tür şüpheye devamlı düşen birisi ise bu, vesvese kabul edilir ve o kişi şüphe ettiği uzvunu yıkamaz. Velew ki abdest anında o uzvu yıkamamış olsa dahi o bundan mesul değildir ve abdesti öylece kabuldür.

- Bir kimse namaz kılariken, zamm-ı sureyi bitirdikten sonra ya da zamm-ı sureyi okurken Fatiha suresini okuyup okumadığından şüphe etse... Fatiha suresini tekrar okuması gerekmez. Çünkü asıl olan, Fatiha suresini namazın başında okumasıdır ve sadece şüphe onun okumadığını göstermez. Bu şüpheye düşenin yapacağı şey Fatiha suresini okumuş kabul ederek namazını tamamlamaktır.

- Gusül abdesti alan bir kişi, gusülden sonra bir uzvunu yıkayıp yıkamadığından şüphe etse bakılır. Bu tür şüphe her zaman kendisine gelmeyen biri ise döner ve kuşkulandığı uzvu yıkar. Ama bu vesvese her zaman kendine gelen birisi ise o uzvunu yıkanmış kabul eder. Hakikatte yıkanmamış olsa bile bu guslüne zarar vermez. Kuvvetli bir zan ile her tarafının yıkandığına hükmettiğinde abdestini tamamlamış olur. Gusül abdesti almak için saatlerce yıkananlara her hâlde bu fetva bir merhem olacaktır.

- Bir kimse abdest aldığından emin olsa, bozup bozmadığını ise hatırlayamasa, abdestli kabul edilir. Çünkü abdest aldığı bilgisi yakındır. Yani kesin bilgidir. Abdestini bozması ise şektir yani şüphedir. Şüphe ise kesin bilgiyi hükümden düşüremez.

- Eserimiz vesvese ile alakadar olup, müstakil bir fıkıh eseri olmadığından bu kadar fetva ile yetinerek, işin aslını ilgili fıkıh eserlerine havale ediyoruz. Burada naklettiğimiz fetvalardan özellikle şunu anlamalıyız ki dinde zorluk yoktur. Din kolaylıktır. Dini kendisine zorluk yapanlar bu dinin hakikatini bilmeyenler ve fıkıh ilminden çok uzak olanlardır.

2. Merhem: Ehl-i Sünnet itikadında olan birisi bu vesveseye yakalanmaya layık değildir. Zira Ehl-i Sünnet itikadınca Cenab-ı Hakk bir şeyi emreder, o güzel olur. Bir şeyi de yasaklar, o çirkin olur. Yani emir ile güzellik, yasak ile de çirkinlik tahakkuk eder. Yoksa bir şeyin güzel veya çirkin olması, o şeyin bizzat kendi zatına ait değildir.

Mesela içkinin pis olması Cenab-ı Hakk'ın onu yasaklaması ve ona pis demesinden ötürüdür. Suyun temiz olması ise Cenab-ı Hakk'ın ona temiz deyip helal etmesinden ötürüdür. Ya da inek etinin helal olması Allah'ın ona temiz deyip helal etmesinden, domuzun haram olması ise Allah'ın ona pis deyip yasaklamasından ötürüdür.

Bunlar gibi, kulun bilgisi olmadığı için hakikatte kusurlu ve eksik olan bir amele Allah güzel derse, o amel güzelleşir ve kabul edilir. Zira ameldeki güzellik ve çirkinlik kulun bilgisine bakar ve ona göre şekillenir.

Mesela bir yolcu, eşyalarının arasında su olmadığını zannederek namaz kılmak için teyemmüm etse ve namazını kılsa, daha sonra eşyalarının içinde suyu bulsa, bu kişi İmam Azam ve İmam Muhammed'e göre, namazı iade etmez. Zira bu kişinin suyun varlığına bilgisi yoktur. Bilgi olmazsa kudret de olmaz. Ve kudret olmazsa mesul de olunmaz. Görüldüğü gibi, su varken teyemmüm alınamazken, kişinin suyun varlığından haberi olmadan teyemmüm ederek kıldığı namaz kabul edilmiştir. Bunun sebebi güzellik ve çirkinliğin kulun bilgisine bağlı oluşudur. Kul suyun varlığını bilmediğinden, hakikatte çirkin ve caiz olmayan bir amel onun için güzel ve caiz olmuştur. Zira güzellik veya çirkinlik amelin dünyaya bakan yüzünde değil, ahirete bakan yüzündedir.

Bu sırdandır ki siz abdest alsanız ya da namaz kılsanız hâlbuki abdestiniz veya namazınız eksik olsa ya da abdest ve namazı bozacak bir durum meydana gelse ama siz bunu bilmeseniz hem namazınız hem de abdestiniz geçerlidir. O hâlde sözün özü: İslam'ın zahirine uygun olarak işlediğimiz amele: “Acaba sahih oldu mu?” diyerek vesveseye kapılmamalıyız. Fakat “Kabul olmuş mu?” diyerek gururlanmamalıyız.

3. Merhem: Madem dinde zorluk yoktur ve dört 4 mezhep haktır. O hâlde kişinin ameli bu 4 mezhepten birine uygun düşse yeterlidir. Zira amelden sonra taklit caizdir.

Mesela Hanefi olan bir kimsenin abdesti vücudundan kan çıkınca bozulur. Şimdi, bir Hanefi namazını kılsa ve namazı tamamlandıktan sonra elinde kan görse, namazını iade etmesi gerekmez. Çünkü kan Şafilere göre abdesti bozmaz ve amelden sonra taklit caizdir. Ancak bu kanı namaz kılariken görürse ya da daha evvel kanadığını gördüğü hâlde abdest almayı unutarak namazını kılmışsa, o zaman iade eder. Çünkü 1. durumda kanın varlığından haberdar değildir ve namazını tamamlamıştır. 2 durumda ise daha namazı bitmemiştir ve kanın varlığını namazdan önce bilmesine rağmen kendi kusuruyla abdesti unutmuştur. Demek, asıl olan, kişinin kusurunun ve bilgisinin olup olmadığıdır.

Yine İmam Yusuf hamamda gusül abdesti alarak cumayı kılar. Sonra da kendisine hamamın kuyusunda ölü bir fare bulunduğunu haber verirler. Hanefi mezhebine göre, o büyüklükteki bir kuyuda ölü fare suyu kirletir ve onun ile abdest alınamaz. Yani hakikat-i hâlde İmam Yusuf cuma namazını abdestsiz kılmış gibi gözükmektedir. Buna karşı İmam Yusuf der ki: “Şafi olan kardeşlerimizin görüşünü alırız. Onlara göre, su 15 teneke olursa pislik taşımaz.”

O hâlde biz artık ameldeki vesveseyi atalım ve şeytana diyelim ki; “Bizdeki bu vesvese hâli bir zorluktur, hakikatin kendisine vâkıf olarak amelin sahih olup olmadığını anlamak güçtür. Bu da dindeki kolaylığa zıt ve ‘Din kolaylıktır.’ kaidesine uygun değildir. Elbette benim amelim bir hak mezhebe uygun gelir. O da bana kâfidir. Hem ben âczimi itiraf ediyorum ki ibadeti layık-ı veçhiyle eda edemiyorum. Bundan dolayı da Allah’a yalvararak ve hatalarıma istiğfar ederek, merhametine sığı-

nıyorum. Benim bu hâlim, kusurumun af ve kusurlu amelimin kabul olunmasına inşallah bir vesiledir. Zira vesveseli kişi için tövbeyi netice veren kusurunu anlamak, gurura kapı açan ameli güzel görmekten daha evladır.”

Yani böyle vesveseli adam, amelini güzel görüp gurura düşmekten-se, amelini kusurlu görüp istiğfar etmesi daha evladır.

8- Şeytanın hayalin bir özelliğini kullanması

Şimdi, size bazı kelimeler söyleyeceğim. Sizler kelimeyi işittiğinizde ilk aklınıza gelen şeye dikkat ediniz... Gece... Siyah... Doğu... Yaz....

Muhtemelen aklınıza geceyi işittiğinizde gündüz, siyahı işittiğinizde beyaz, doğuyu işittiğinizde batı ve yazı işittiğinizde de kış gelmiştir. Yani söylenen kelimelerin tam zıttını hatıra getirmişsinizdir.

Bunun sebebi şu kaidedir: Hariçte uzaklık sebebi olan zıtlık, hayalde yakınlık sebebidir. Yani hakikatte gece ile gündüz, siyah ile beyaz, doğu ile batı ve yaz ile kış arasında son derece uzaklık vardır. Ve bu zıtlar gerçekte asla bir araya gelemezler. Ama hayal zıtları bir araya getirmektedir ki buna, bir fikrin başka bir fikri çağrıştırması manasında “tedai-yi efkâr” denilir.

Tedai-yi efkârın sebebi eşya arasında bazı gizli münasebetlerin var olmasıdır. Hatta hiç ümit etmediğimiz şeyler içinde bu münasebet ipleri bulunur. Bu münasebetler ya bizzat bulunur veya hayal meşgul olduğu sanata göre o ipleri yapmış ve onları birbirine bağlamıştır. İşte bu sebepten bazen mukaddes bir şeyi görmek veya düşünmek çirkin bir şeyi hatıra getirir. Kişi namazda iken veya dua ederken ya da İlahî huzurda bir ayeti tefekkür ederken, şu tedai-yi efkâr kişiyi tutup en uzak malayani ve rezil işlere sevk eder.

Hem bazen kalp yorulur, fikir kendini eğlendirmek için rastgele şeylerle meşgul olur. İşte şeytan bu anda fırsat bulur, pis şeyleri önüne serper ve sürer. Şeytan vesvesenin bu madenini çok işlettirir.

Bu vesveseden kurtulmanın çaresi ise asla telaş etmemek, “Ne kusur ettim!” diyerek araştırmayla meşgul olmamak ve hayalin pis şeylerle meşgul olduğunun farkına vardığımızda hemen tefekküre dönerek kaldığımız yerden devam etmektir. Zira üzüldükçe ve ehemmiyet verdikçe o zayıf hatırlama ve çağrışım artık kuvvetlenir ve hayalin bir hastalığı olur.

Hem bilmeliyiz ki bu, kalbin bir hastalığı değildir. Ve bu nevi hatıralar genelde ihtiyarsızdır, kişinin iradesini pek dinlemez. Bu yüzden mesuliyeti de yoktur.

Hem tedai-yi efkârda sadece yakınlık vardır, temas ve birbirine karışmak yoktur. Onun için fikirlerin keyfiyetleri birbirine sirayet etmez, birbirine zarar vermez. Nasıl ki şeytan ile melek ilhamlarının kalpte yakınlığı var ve nasıl ki iyiler ile kötülerin birbirine yakınlıkları ve bir meskende durmaları zarar vermez. Aynen öyle de fikirlerin birbirini çağrıştırması sebebiyle istemediğimiz pis hayallerin nezih fikirlerin içine girmesi de zarar vermez. Ancak kasten olursa veya zarar gördüğünü zannederek fazla meşgul olsa, o zaman zarar görür.

Şimdi, bu vesvesede şunları öğrendik:

- 1- Hariçte uzaklık sebebi olan zıtlık, hayalde yakınlık sebebidir.
- 2- Fikirlerin birbirini çağrıştırması sebebiyle mukaddes bir manayı tefekkür ederken bazen çirkin bir mana hayale gözükebilir.
- 3- Kalbin yorulduğu ve fikrin kendini eğlendirmek için rastgele şeylerle uğraştığı bir anda şeytan pis hatıraları önüne serebilir.
- 4- Bu hatıralar kalbin bir hastalığından dolayı değildir ve ihtiyarsız olarak akla gelir.
- 5- Kişi bu tür hatıralardan -kasten yapmadıkça- mesul olmaz.
- 6- Mukaddes manalar ile pis şeyler birbirine bulaşmaz; aralarında ne temas vardır ne de sirayet.
- 7- Eğer kişi bu pis hayallerden zarar gördüğünü zannederse ya da onlardan kurtulmak için uğraşırsa, işte o zaman zarar görür. Zaten şeytanın istediği de budur. Zarar gördüğü zannı ile ümitsizliğe düşürmek ya da kurtulmaya çalıştırarak o zayıf hatırayı kuvvetlendirmektir.
- 8- Bu vesveseden kurtulmanın çaresi asla telaş etmemek, “Ne kusur ettim!” diyerek tetkikle meşgul olmamak ve hayalin pis şeylerle meşgul olduğunun farkına vardığımızda hemen tefekküre dönerek kaldığımız yerden devam etmektir.

9- İman hakikatlerinin büyüklüğü cihetinden vesvese

Şeytanın en büyük vesveselerinden bir tanesi de iman hakikatlerinin azameti ve büyüklüğü cihetinde vesvese vererek dar kalpli ve kısa fikirli insanları aldatmasıdır.

Şeytan iman hakikatlerinin azameti cihetinden insana yaklaşır ve der ki: “Bir tek zat bütün zerrelere ve gezegenlere ve diğer mevcutları, bütün hâllerini idare ve terbiye ediyor deniliyor. Böyle acayip bir meseleye nasıl inanılır? Fikir bunu nasıl kabul eder? Bir tek zat yani Allah bu büyük kâinatı nasıl idare eder?”

Ya da şeytan der ki: “Ölüm ile insan toprak oluyor. Kemikleri bile çürüyor. Böyle çürümüş kemikleri, kaybolmuş cesetleri tekrar yaratmak hiç mümkün olur mu? Hele bütün ölüleri bir anda diriltmek nasıl olabilir?”

Şeytan, Allah’ın birliği ve ahiretin varlığı hakkında böyle şüpheler verdiği gibi, diğer iman hakikatleri olan meleklerin varlığı, peygamberlerin gönderilmesi, kitapların indirilmesi gibi hususlarda da o iman hakikatlerinin büyüklüğünü insanın dar kalbine ve kısa aklına göstererek vesvese ve şüpheler vermekte, insanın âczi noktasında bir inkâr hissi uyandırmaktadır.

Bu vesveseden kurtuluşun çaresi ve şeytanın bu desisesini susturacak sır: Allahu Ekber’dir. Yani Allah’ın büyüklüğünü düşünmek ve bu büyüklüğü ifade eden delilleri tefekkür etmektir. Zaten Allahu Ekber zikrinin ziyade tekrarı ve İslam’ın şiarları arasına girmesi, şeytanın bu vesvesesini yok etmek içindir. Evet, insanın âciz kuvveti ve zayıf kudreti ve dar fikri böyle hadsiz büyük hakikatleri ancak “Allahu Ekber” nuruyla görüp tasdik edebilir. Demek, bu vesveseden kurtulmanın tek yolu Allah’ın büyüklüğünün ayetlerini ve vesvese gelen iman hakikatlerinin delillerini çok iyi bilmektir. Zira delil bir süpürge dir. Vesveseyi temizler, şüpheyi yok eder.

Feyyaz TV olarak Risale-i Nur külliyatını kaynak eser kullanarak, her bir iman hakikati hakkında özel eserler hazırlamış ve her iman hakikatini iki kere iki dört eder katiyetinde ispat etmiştir. Bizler iman hakikatleri hakkındaki bu delilleri ilgili eserlere havale ederek, makam münasebetiyle sadece Allah'ın birliği ile birlikte şu koca kâinatı nasıl idare ettiğinin yüzler delillerinden bir delile işaret edeceğiz.

Dünya evimizin bir lambası hükmünde olan Güneş tek olmakla birlikte, denizlerin bütün kabarcıklarında, yağmurun bütün damlacıklarında, yeryüzünün bütün camlarında ve şeffaf eşyalarda aynı anda gözüktür. Ve o aynı anda hayat sahiplerinin başını da ışığı ile okşar. Birini aydınlatması diğerini aydınlatmasına mâni olmaksızın hepsini aynı anda aydınlatır. Şimdi eğer Güneş'in ışığı, kudreti olsaydı ve diğer 7 rengi de hayat, irade, ilim, görmek, konuşmak, işitmek ve yaratmak sıfatları olsaydı, bu hâlde Güneş tek başıyla, ışığının ulaştığı bütün eşyada aynı anda tasarruf edebilecekti. Bir iş başka bir işe mâni olmayacaktı.

Aynen bunun gibi, Cenab-ı Hakk da zatı itibariyle bir olmakla birlikte, şeffafiyet sırrıyla, ilim, kudret, yaratmak gibi bütün sıfatlarıyla her mahlukun yanındadır. Ona şah damarından daha yakındır. Güneş'in bir olmakla birlikte, tüm eşyayı aynı anda aydınlatması gibi, Allah da bir olmakla birlikte, umum eşyada aynı anda tasarruf eder. Bir iş bir işe mâni olmaz, birini idare etmesi diğerinin idaresini zorlaştırmaz; bütün eşyayı bir tek eşya gibi idare eder.

Hem büyüklük ve küçüklük nisbi yani kıyas ile alakadar hakikatlerdir. Mesela kuş karıncaya kıyasla büyüktür ama kediye kıyasla küçüktür. Kâinat da insana kıyasla büyüktür yoksa Allah'ın büyüklüğüne ve azametine kıyasla çok küçüktür.

Bu hakikati şu temsille anlayabiliriz: Mikroskopla milyonlarca defa büyütüldükten sonra ancak görülebilen bir mikrobu insanın ciğerleri üzerinde hayal edelim. Şimdi, bu mikroba denilse ki: "Üzerinde bulunduğu şu ciğer ruh tarafından idare edilmektedir." Herhâlde o mikrop bu hakikati aklına tam sığıştıramayacaktır. Zira bize göre dünya neyse, mikroba göre de ciğer odur. Mikrop ciğerin büyüklüğünü kendi kü-

çüklüğüne kıyas edecek ve bu büyüklükteki bir eşyanın tek merkezden idaresini anlayamayacaktır. Sonra o mikroba denilse ki: “Bu da bir şey mi? Daha bu ciğerin ötesinde kalp, mide, sindirim sistemi gibi onlarca organ var. Onlarında tamamını aynı ruh idare etmektedir.” Herhâlde mikrobun aklı daha da karışacaktır.

Zira bize göre galaksiler ve yıldızlar ne ise mikroba göre de insan vücudu ve ondaki organlar aynı şeydir. Hâlbuki mikrobun anlamakta zorlandığı bu meseleyi bizler ne kadar kolay anlayabilmekteyiz. Çünkü bize göre insan vücudu o kadar da büyük bir yapı değildir. Ama biz de kâinattaki tasarrufu anlamakta mikrop gibi zorlanmaktayız. Çünkü kâinat bize göre çok büyüktür.

Ancak bilmeliyiz ki bize göre büyük olan şu kocaman kâinat Allah’ın azameti ve büyüklüğü karşısında son derece küçüktür. Bizler yanlış bir kıyas ile Allah’ı kendimize kıyas etmekte, bize göre büyük olan kâinatı Allah için de büyük zannetmekteyiz. Mikrobun, ruhu kendisine kıyas etmesi ve kendisinin tek başına insan vücudunu idare etmesini mümkün görmediğinden, ruh için de mümkün olmadığını zannetmesi gibi...

Allah’ın birliği ve diğer iman hakikatlerinin delillerini ve izahlarını ilgili eserlere havale ederek bu uzun meseleyi burada kısa kesiyoruz.

10- Şeytanın kişiye kusurunu itiraf ettirmemesi

Şeytanın mühim bir desisesi insana kusurunu itiraf ettirmemesidir. Ta ki günaha tövbe yolunu ve Allah’a sığınma kapısını kapasın.

Şeytan bu desisesi ile kişinin nefsi emmaresini ve enaniyetini tahrik eder. Bu desiseye düşen kişi, avukat gibi kendini müdafaaya başlar. Âdeta bütün kusurlardan kendini takdis eder.

Evet, şeytanı dinleyen bir nefis kusurunu görmek istemez. Görse de yüz izah ile tevil eder. Nefsine rıza nazarıyla baktığından ayıbını görmez ve göremez. Ayıbını görmediği için de itiraf etmez, istiğfar etmez, istiaze etmez.

Zira insan, tabiatı itibariyle nefsini sever. Belki evvela ve bizzat yalnız kendini sever. Başka her şeyi nefsine feda eder. Allah’a layık bir tarzda kendini metheder. Kendini bütün ayıplardan temize çıkarır. Elin-den geldiği kadar kusurlarını kendine layık görmez. Kendine güvenir, kendini beğenir. Âdeta şeytana maskara olur.

Şeytanın bu vesvesesinden kurtuluş çaresi “Nefislerinizi temize çıkarmayın.” ayetinin işaret ettiği üzere, tezkiye-i nefis etmemek yani nefsi temize çıkarmaya çalışmamaktır.

Hız. Yusuf (a.s.) gibi bir peygamber: “Ben nefsimi temize çıkarmıyorum, muhakkak ki Rabb’imin merhamet ettiği müstesna nefis kötülüğü emreder,” diyerek nefsini tezkiye etmezken nasıl olurda biz nefsimize itimat edebiliriz.

Nefsini itham edem, kusurunu görür. Hatasını itiraf eder. Bu yanlışından dolayı Allah’a tövbe eder. Şeytanın desiselerinden Allah’a sığınır. Bu sayede şeytanın şerrinden kurtulur.

Kusurunu görmemek, o kusurdan daha büyük bir kusurdur. Ve kusurunu itiraf etmemek büyük bir noksanlıktır.

Eğer kusurunu görse, o, kusur olmaktan çıkar. İtiraf etse affa müstahak olur.

11- Şeytanın yüzlerce delili bir şüphe ile inkâr ettirmesi

Bir saray farz ediyoruz. Bu sarayın yüz kapısı olsun. Ve bu yüz kapının 99 tanesi açık ve sadece 1'i kapalı olsun. Bizler saraya davet ediliyoruz ve oraya girmek istiyoruz.

Acaba yapmamız gereken şey açık 99 kapıdan birisini mi kullanmaktır?

Yoksa kapalı olan kapının önünde bekleyerek: “Bu kapı kapalı, bu saraya girilmez.” diyerek saraya girmekten vazgeçmek midir?

Elbette yapmamız gereken şey açık olan bir kapıdan içeriye girmektir. Zaten içeriye girdiğimizde, kapalı olan kapıyı da içeriden açmamız mümkündür. Şimdi, biz açık bir kapıdan saraya girerken, birisi gelse ve dese ki: “Bu saraya girilmez, bak bu kapı kapalı.”

Siz elbette o kişiye derdiniz ki: “Evet, bir kapı kapalı gibi gözükyor ama bak bu sarayın 99 kapısı ağzına kadar açık. Kapalı bir kapı ile meşgul olup, açık kapıları görmemezlikten gelmek insaf ehlinin işi olamaz. Hem ben bu saraya şu açık kapılardan bir gireyim, o zaman kapalı zannedilen kapıda kendiliğinden bana açılır.”

Misalimizdeki saray bir iman hakikatidir. Açık olan kapılar ise o iman hakikatini ispat eden delillerdir. Kapalı kapı ise o iman hakikatinde anlayamadığımız ve kavrayamadığımız meseledir. Açık bir kapıdan saraya girerken gelen ve “Bu saraya girilmez, bak bu kapı kapalı.” diyen kimse de şeytandır.

Evet, şeytanın mühim bir desisesi insanın fikir selametini ve iman hakikatlerine karşı sıhhatli muhakemesini bozmaktır. Şeytan bir iman hakikatini ispat eden yüzlerce delilin hükmünü, o iman hakikatinin yokluğuna delalet eden bir emare ile kırmak ister.

Mesela muhteşem bir saray farz ediyoruz. Öyle bir saray ki içinde yüzlerce odası var. Her bir odası son derece hikmetle inşa edilmiş. Ve sarayın her bir taşında da saray kadar nakışlar var. Bu saray yoktan yapılmasıyla, içindeki nakışlarla, intizamlı idaresiyle, hikmetli tedbiriyle

ve daha birçok hâlleriyle bir padişahın ve sultanın varlığına delalet etmekte iken, şeytan insana sarayın görünüşte intizamsız ve hikmetsiz gibi gözükken bir taşıyı gösterir. Âdeta bu taşı onun gözüne sokar ve der ki: “Eğer bu sarayın bir padişahı olsaydı bu taş böyle hikmetsiz, nakışsız ve intizamsız kalmazdı. Demek, bu saray tesadüfün işi, kendi kendine olmuş.”

Bu vesveseye kapılan zavallı kişi de sarayda sultanın varlığını ispat eden onlarca hâli, tavrı ve delili bir kenara bırakarak, küçük bir emareyi binler delil kuvvetinde bir delilmiş gibi kabul eder; şeytanın sözünü dinler ve sarayın sultanını inkâr eder.

Misalimizdeki saray şu kâinattır. Bu kâinat sarayının odaları ise yıldızlar ve gezegenlerdir. Dünyamız ise bu sarayın sadece küçük bir odasıdır. Evet, kâinat öyle bir saraydır ki yıldızlar bu sarayın kandilleridir, kocaman Güneş bu saraydaki Dünya odasının sobası ve lambasıdır. Ay bu odanın gece lambası ve takvimidir.

İşte şeytan, her hâliyle ve her şeyiyle, sahibi, maliki ve sultanı olan Allah’a işaret eden bu kâinat sarayındaki küçücük bir intizamsızlığı göze göstererek, Allah’ın varlığından şüpheyi düşürmek hatta Allah’ı inkâr ettirmek ister. Ve bazen de başarılı olur. Sizler şeytanın Allah’ın varlığı hakkındaki bu vesvesesini diğer iman hakikatlerine kıyas ediniz.

Bu vesveseden kurtulmanın çaresi şunu bilmektir: Bir tek kapının açılmasıyla iman sarayına girilebilir. Ve saraya girilince de kapalı zannedilen diğer kapılar açılır. Sarayın 99 kapısı açık olsa, 1-2 tanesi kapalı gibi gözükse, kimse o saraya girilemeyeceğini söyleyemez. İman hakikatleri bu saraydır. O iman hakikatini ispat eden her bir delil ise anahtardır, hakikati ispat ediyor; kapıyı açıyor. Bir tek kapının kapalı kalmasıyla o iman hakikatinden vazgeçilmez ve o iman hakikati inkâr edilemez.

12- Peygamberimiz (s.a.v.) vesvese hakkında ne demiştir?

Bizler vesveseye son bir deva olması niyetiyle eserimizi bir hadisle tamamlayarak hepinizi Allah’a emanet ediyoruz.

Hiz. Peygamber (s.a.v.)’in ashabından bir kısmı ona sordular: “Bazılarımızın aklından bir kısım vesveseler geçiyor. Normalde bunu söylemenin günah olacağına kaniyiz.” dediler. Hiz. Peygamber (s.a.v.): “Gerçekten böyle bir korku duyuyor musunuz?” diye sordu. Oradaki-ler “Evet.” deyince: “İşte bu, imandan gelir.” dedi. Diğer bir rivayette: “Şeytanın hilesini vesveseye dönüştüren Allah’a hamd olsun.” demiştir.

Müslim’in İbni Mesud (r.a.)’dan kaydettiği bir rivayet de şöyledir: Dediler ki: “Ey Allah’ın Rasulü! Bazılarımız, içinden öyle sesler işitiyor ki onu bilerek söylemektense kömür kesilinceye kadar yanmayı veya gökten yere atılmayı tercih eder.” Hiz. Peygamber (s.a.v.) “Hayır, bu gerçek imanın ifadesidir.”

Evet, unutmamak gerekir ki boş bir eve hırsız girmez ve korsanlar içerisinde hazine bulunmayan bir gemiye saldırmazlar. Bizler böyle bir vesveseye maruz kaldığımızda bilmeliyiz ki iman var ki şeytan geliyor. Bunun için kalp gemisindeki iman hazinesinden dolayı Allah’a hamdetmeli ve en kıymetli hazinemizi çalmaya çalışan şeytanın hilelerini çok iyi anlamalı ve Cenab-ı Hakk’a sığınmalıyız.

13- Allah vesveseyi müminlere neden musallat etmiştir?

“Acaba müminlere bu derece zarar veren ve onları rahatsız eden vesvese ne hikmete binaen insana bela olmuş?”

Bu sorunun cevabı şudur: “İfrata varmaması yani aşırıya kaçmaması ve insana galip gelmemesi şartıyla vesvesenin aslı uyanıklığa sebeptir. Araştırmaya davetçidir ve ciddiyete vesiledir. Kişideki lakaytlığı atar, umursamazlığı defeder.

Vesvesenin tahrikiyle kişi araştırmaya ve doğruları öğrenmeye başlar.

Yani vesvese aslında kişiye güzel bir arkadaştır; onu ilme, araştırmaya, ciddiyete sevk eder. İşte bu yüzden hikmet sahibi olan Allah şu imtihan yurdunda ve şu müsabaka meydanında bizlere bir teşvik kamçısı olarak vesveseyi şeytanın eline vermiştir. O da beşerin başına vuruyor.

Ayrıca şu da unutulmamalıdır ki nasıl ki bir hastanın hastalığından kurtulması için gerekli ilaçları belli bir müddet, düzenli bir şekilde alması gerekir. Aynen bunun gibi, vesvese hastalığına yakalanan kişinin de bu hastalıktan kurtulması için bu eserde sunulan devalara ve ilaçlara bir müddet devam etmesi yani vesvesenin mahiyetini ve kurtuluş çarelerini iyice öğreninceye kadar eserimizi okuması ya da bu eserin görselliğe döküldüğü videoları seyretmesi gerekmektedir. Bu tekrar yapıldıkça, vesvesenin mahiyeti ve kurtuluş çareleri daha iyi anlaşılacak ve bu sayede bir daha yakalanmamak üzere ondan kurtulmak mümkün olacaktır.

Yine şunu da unutmamalıyız ki vesveseden sadece bizim kurtulmamız da yeterli değildir. Evet, hamdolsun bizler Allah'ın bir lütfu olarak bu eserle tanışarak vesvese hastalığından kurtulduk. Peki ama bu esere ulaşamayan yüz binler ne yapacaktır? Zira vesvese ile gönülleri yaralanmış, çareyi Allah'tan uzaklaşmakta arayan binlerce insanımız vardır. Kardeşimiz, ağabeyimiz, anamız, babamız, akrabalarımız, arkadaşlarımız ve iman sahibi olmak cihetiyle yüz binlerce din kardeşimiz, tedavisi olmadığını zannettiği bu hastalık ile yaralıdır. Hâlbuki sizin de

şahit olduğunuz gibi, bu vesveselerden kurtulmak ne kadar da kolaydır. şart o ki vesvesenin mahiyeti keşfedilebilsin. Ancak bu keşfi kişinin kendisinin tek başına yapması oldukça zordur.

O hâlde gelin biz Allah'ın rızası için vesvese ile yaralanmış kardeşlerimizin yardımına hep beraber koşalım. Bu eserdeki hakikatlerin tamamını anlatmak mümkün ise anlatalım, mümkün değil ise bu eserden onları haberdar edelim ve bu eseri onlara tavsiye edelim.

Biz Feyyaz TV olarak sizlere ulaştık. Sizler de başkalarına ulaşın veya bizi onlara ulaştırın. Elden ele, gönülden gönüle bu hakikatler yayılsın; hasta kalpler şifa bulsun. Ne mutlu bu kutsi hizmet için adım atanlara!